

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Машинобудівна галузь України перебуває у складному фінансовому стані. Кількість збиткових підприємств зростає з кожним новим роком. Однак машинобудівний комплекс України має значний інноваційно-технічний потенціал, що дає можливість забезпечення сталого розвитку підприємств даної галузі.

Інноваційний розвиток економіки України зумовлює необхідність всебічного дослідження проблем фінансування суб'єктів господарювання, зокрема, процесів формування та використання фінансових ресурсів як основи фінансового забезпечення господарської діяльності машинобудівних підприємств. За таких умов важливим стає застосування механізмів, ефективних методів, інструментів в управлінні машинобудівними підприємствами для фінансування необхідного обсягу витрат, забезпечення бажаного рівня доходів і як наслідки, забезпечення сталого розвитку машинобудівних підприємств. Необхідність дослідження процесів формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємств обумовлена, насамперед, основними принципами, пов'язаними з проблемами забезпечення ефективної діяльності та досягнення динамічної рівноваги із зовнішнім середовищем, пошуком шляхів виживання машинобудівних підприємств за умов розвитку ринку та інтеграційних процесів, нових факторів їх успіху в конкурентному середовищі. У літературі на сьогодні немає єдиної думки щодо сучасного визначення фінансових ресурсів, їх складу, методів впливу на ефективність господарювання і на кінцеві результати діяльності машинобудівних підприємств. Саме тому на сучасному етапі розвитку дедалі вагомішого значення набуває механізм формування та ефективного використання фінансових ресурсів машинобудівних підприємств.

Теоретичним та методичним аспектам формування та використання фінансових ресурсів підприємств присвячено роботи зарубіжних і вітчизняних вчених: І. Бланка, І. Балабанова, В. Белоліпецького, В. Гриньової, Г. Кірейцева, Г. Ляшенка, В. Опаріна, В. Родіонової. Висвітлення різних аспектів ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств було зроблено в роботах таких науковців: Г. Азаренкової, Ю. Воробйова, Р. Квасницької, А. Ковальнової, Є. Кузнецової, В. Нижника, В. Терьохіна, І. Ткачук, Б. Холода, А. Чупіса, А. Шеремета. Основи управління фінансовими ресурсами підприємства викладені у фундаментальних працях: Є. Брігхема, Ван Хорна, Б. Колласа, М. Мескона, Е. Нікбахта, С. Фішера, Д. Шим та інших.

Дослідження робіт зарубіжних та вітчизняних вчених дають можливість відмітити актуальні напрямки формування та використання фінансових ресурсів машинобудівних підприємств, а саме: визначення обсягів фінансових ресурсів у розрізі їх потреби на підприємстві машинобудування, оптимізація використання фінансових ресурсів, розробка механізмів формування та ефективного їх використання, пошук методів і моделей інноваційної оцінки формування та раціонального використання зазначених ресурсів.

Фінансові ресурси підприємств машинобудування за основними джерелами їх формування можна поділити за ознаками: ресурси, що формуються за рахунок внесків учасників підприємства (юридичних і фізичних осіб) у статутний фонд; ресурси, що формуються із виручки від реалізації продукції; ресурси, що отримують від іншої реалізації майна, робіт та послуг, які відносяться до інвестиційної діяльності; ресурси, що формуються на фінансовому ринку та відносяться до фінансової діяльності; ресурси, що утворюються за рахунок зобов'язань (кредиторської заборгованості); ресурси, що формуються за рахунок внесків і надходжень, що мають цільове призначення. Стратегічні цілі та їх досягнення машинобудівним підприємством залежать від ефективності управління процесами формування фінансових ресурсів: визначення загальної потреби; формування оптимальної структури; створення умов залучення фінансових ресурсів.

Управління грошовими потоками, капіталом, фінансовими ресурсами є системоутворюючим чинником функціонування та розвитку машинобудівних підприємств. Для забезпечення стійкого фінансового стану та досягнення сталого розвитку таких підприємств, можна запропонувати наступну послідовність визначення шляхів найбільш раціонального

використання фінансових ресурсів: - формування цілей підприємства у короткостроковому періоді; - систематизація та узагальнення первинної інформації щодо наявного об'єму фінансових ресурсів і фіксація надходження фінансових ресурсів найближчим часом; - визначення основних напрямків використання фінансових ресурсів у даному звітному періоді, в коротко- і довгостроковому періоді; - аналіз і коригування напрямків використання коштів; - усунення помилок, виявлених у процесі використання фінансових ресурсів та оцінка різних варіантів розподілу фінансових ресурсів; - на підставі визначених критеріїв здійснити вибір оптимального варіанта використання коштів; - забезпечення швидкої маневреності фінансових ресурсів, їх концентрації при використанні оптимального варіанта, що дає можливість коригування даного варіанта залежно від впливу внутрішніх і зовнішніх чинників.

Ефективність процесів формування та використання фінансових ресурсів машинобудівних підприємств є складовою частиною їх результативності. Тому, в діяльності підприємств машинобудування поряд із традиційними етапами аналізу ефективності необхідно використовувати комплексну систему аналізу ефективності процесів формування та використання фінансових ресурсів, яка включає наступні етапи:

Етап 1. Аналіз структури фінансових ресурсів (розмір; склад).

Етап 2. Аналіз раціональності вкладення фінансових ресурсів.

Етап 3. Аналіз інтенсивності використання майна і коштів.

Етап 4. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів.

Етап 5. Визначення показника результативності процесів формування та використання фінансових ресурсів машинобудівних підприємств.

Використання комплексної системи аналізу дасть можливість здійснювати аналіз динаміки результативності процесів, а також робити відповідне порівняння з метою подальшої оцінки наслідків процесів формування, розміщення та використання фінансових ресурсів та істотно впливати на них. Отже, для забезпечення стійкого розвитку підприємств машинобудування має існувати механізм формування, розподілу та оцінки ефективного використання фінансових ресурсів. Механізм формування та ефективного використання фінансових ресурсів машинобудівного підприємства являє собою взаємопов'язану сукупність процесів, прийомів, методів і підходів, яка впливає на прийняття відповідних рішень щодо формування та ефективного використання фінансових ресурсів з метою досягнення кінцевих результатів, стійкого фінансового стану, ефективної діяльності та прибутковості, тобто сталого розвитку підприємств машинобудівної галузі.

Колодійчук А.В.,

аспірант відділу територіальних суспільних систем і просторового розвитку

Інституту регіональних досліджень НАН України,

м. Львів, Україна

ПІДХОДИ ДО ТЛУМАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТЬ “КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ” ТА “КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА”

Сталий розвиток промислових підприємств неможливий без забезпечення зростання рівня їх конкурентоспроможності. Крім того, негативна тенденція втрати вітчизняним товаровиробником позицій як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках зумовлює потребу у підвищенні конкурентоспроможності продукції національного виробника.

Розробленням теоретичного підґрунтя управління конкурентоспроможністю підприємств займалися такі вчені, як: І. Ансофф, І. Астахова, І. Булеєв, М. Гельвановський, Ю. Гохберг, Ю. Іванов, О. Кузьмін, А. Маренич, Ю. Пахомов, В. Петров, М. Портер, О. Чернега та ін. Проте єдиного трактування сутності категорій “конкурентоспроможність”, “конкурентоспроможність продукції”, “конкурентоспроможність підприємства” на сьогодні не вироблено. Тому ці питання потребують подальших досліджень.

Поняття “конкурентоспроможність” тлумачать насамперед з позицій наступних підходів – конкурентного, пріоритетнісного та позиційного. У рамках конкурентного підходу конкурентоспроможність трактують як здатність протистояти конкуренції, втримати конкурентні позиції на ринку. Основним постулатом пріоритетнісного підходу до тлумачення категорії “конкурентоспроможність” є наявність в економічного суб'єкта конкурентних переваг.